

2018-imut aningaasanut inatsisissatut siunnersuut (Aningaasaqarnermut naalakkersuisoq)

Nuna ingerlalluassappat pisariaqartinneqarput inuiaqatigiit nukittuut, inuit nukittuut suliumassuseqartut, meeqqat toqqissimasut isumassorneqartullu siunissamut aqutissiorluarneqarlutik.

Inatsisiliornikkut kommuninilu inunnik isumaginninnermi sullissinikkut innuttaasunut sullissineq maannakkornit pittaanusumik aqutissiorneqartariaqartoq Inuit Ataqatigiit isumaqarpugut.

Pisortani isumaginninnermi isumassuinerit pittaasumik tunngavissaqassappata Naalakkersuinikkut kommuninilu pittaasumik ingerlaaseqartoqartariaqarpoq. Isumassuinnermi sullissisut atugaasa ullumikkornit suli pittaanusumik tunngavissaqartinneqarnissaat aqutissaasoq upperaarput.

Kommunit isumassuinnikkut innuttaasunik pittaasumik sullissisinnaassagunik sulisoqarnikkut nukittorsarneqarnissaat pingaaruteqarluinnarpoq.

Kommunini sullissisut ilinniartitaanikkut pikkorissarnikkullu nukittorsartariaqarnerat naalakkersuinikkut aningaasatigut taperserpeqanngippat kommuninit kisimiillutik kivissinnaangilaat.

Taamaamat Inuit Ataqatigiit piumasaraarput najugaq qimannagu inunnik isumaginninnermik siunnersortinngorniarneq ingerlasoq naammassippat nutaamik aallartittoqarnissaanut (decentral socialrådgiveruddannelse) aningaasaliisoqassasoq, isumaginninnermut siunnersortinut ikiortinik ilinniartitsinissamut (rådgivningsassistent) anginaasaliisoqassasoq, psykoterapeutinngorniarnermut aningaasaliisoqassaq kiisalu supervisorinngorniarnermut aningaasaliisoqassasoq. Pineqartut ilinniartitaanikkut periarfissaanerit nukittorsarneqarpat kommunini inunnik isumaginninnikkut sullissineq annertuumik kivitsiffigineqarnerusinnaassaaq piffissarlu ungasinneq isigalugu aningaasartuutikillisaqataasinnaasutut isigaarput.

Perorsaasutut ilinniarsimasut amerlanerit pisariaqartippagut, pingaartumik ulloq unnuarlu angerlarsimaffinni, ingammik meeqqat angerlarsimaffiini ullumikkut ilinniarsimangittunik sulisoqarneq annertuumik atornerarpoq. Tamanna meeqqanut pissutsinullu atuuttunut kipiluttunartumik inissimatitsivoq, meeqqallu annertuumik sumiginnagaasimasut isumassorneqarnerisa pitsanngorsaavigineqarnissaanut aporfiulluni.

Inuit Ataqtigiit taamaamat najugaq qimannagu pædagoginngorniarnermut aammalu pædagogit aqutsisutut ilinniarsinnaanerannut aningaasaliisoqarnissaa piumasaraarputtaaq.

Sulerusussuseq - akisussaaqataaneq

Sulerusussuseq inuit ataasiakkaarluta pigisarput tassaavoq inuiaqtigiit nukiat, tassaavoq inuiaqtigiinni aningaasanik kaavisitsisoq, tassaavoq inuiaqtigiit piumasusaat, sukarsuit 56 tusind-it. Sulinerup meeraanermilli kajuminnartutut nalilerneqarsinnaaqullugu angerlarsimaffiit ataasiakkaat annertuumik pisussaaffeqarput.

Sulinerup imminut akilersinnaasariaqarnera kialuunniit apeqqusernagu kissaatigaa. Sulineq imminut akilersinnaanngittutut nalilerneqartillugu pisortanit ikiorsiissutit aqutugalugit inuuneq oqinnerusutut toqqarniarneqalersartoq paasisarparput, tamassuma takutippaa aqqissuusaanikkut ataqtigiinngittoqartoq. Pingaartumik ilaqtariit meerartallit sulisartullu inuiaqtigiinni isertitakinnerit akunnattumillu isertitaqqortuut inuuniarnikkut oqinnerusumik aqutissiuunneqartariaqartut Inuit Ataqtigiit isumaqarpugut.

Naligiinneq annerusoq

Ilisimaneqartutut Inuit Ataqtigiinniit naligiinneq annerusoq tamatigut anguniartuarparput. Angutit arnat, inuiaat assigiinngitsut, inuusuttut utoqqaallu, nunaqarfimmiut illoqarfimmiullu suullu assigiinngitsut tamatigut naligiinnerulernissaat ilungersuutiguarparput. Minnerunngitsumilli pissaqassutsikkut inuiaqtigiit naligiinnerulernissarput qangali anguniagaraarput. Qularnanngitsumik ilaat aperiumassapput: Naligiinneq sooq tannarineqartuassava uffa inuit tamatta assigiinngitsuusugut?

Siullermik, inuit tamarmik inatsisitigut naligiittussaapput, arlaannarpulluunniit pingaernerutinneqassanngilaq. Taamaamat pisuussutit inuiaqtigiit tamarmik pigisaasa agguataarneqarneranni inuiaqtigiit tamarmik naligiimmik pineqarnissaat pingaartilluinnarparput.

Aappassaannik, immaqalu suli pingaernerusumik: Inuiaqtigiinni kikkulluunniit tamarmik atorfissaqartinneqarput, pingaartumik inuiaqtigiinni uatsitut ikittuinnaasuni taamaappoq. Nukiit tamarmik meerartatta utoqqartattalu aammalu napparsimasortatta innarluutilittattalu isumagineqarneranni pisariaqartinneqarput. Aamma, inuiaqtigiit pissaqartinniarlugit inuussutissarsiornermi kikkut piginnaaneqarunnartut tamarmik pisariaqartinneqarput.

Pingajussaannillu, pisuussutivut siammarsimammata siammarluta inuugatta sumiiffimmiit sumiiffimmut naligiinnerusumik atugaqartariaqarpugut taamaattoqanngippat inuiattut ataasiusutut misigineq ajornakusuussamat. Tamanna pillugu nunap immikkoortuini naligiinneq annerusoq pillugu saqqummiussaqaasaagut.

Naligiinneq annerusoq eqqarsaatigalugu Naalakkersuisooqtigiit aningaasanut inatsisissatut siunnersuutiminni meeqqanut ineqarnermullu tapinik pitsanngorsaaniarnerat assorsuaq qujarupparput qulequtsiussarpummi eqqorluinnarlugu meerartavut tassaammata pisuussutitta annersaat taamaammallu sapinngisamik pitsaasunik atugaqartinneqartussat.

Ineqarneq eqqarsaatigalugu Inuit Ataqatigiinniit Naalakkersuisunut aamma kajumissaarutigiumavarput ineqarnermut inatsisit siunissami misissuataarluuqullugit. Ullumikkummi ineqarnikkut immikkoortortat imminnut napatittussanngorsimanagerat pissutigalugu nunap immikkoortuini aningaasarsiornikkut ajornartorsiorfiusuni ineqarnermut akiliisinnaaneq ajornartorsiutaagaangat akiliisartutuanguit annertuumik nammakkerneqartarput. Taamaammat ineqarnermut tapitigut qanoq iliuuseqarniarneq iluarisimaaraluarlugu ineqarnermut tunngasut piffissami qanittumi isumaliutigeqqinneqarnissaat kajumissaarutigeriissavarput.

Pisuussutit tamatta pigaavut

Naligiinneq annerusoq eqqartortillugu aamma nunatta pisuussutaasa tamatsinnit pigineqarnerat erseqqissartuarusupparput. Kikkut tamarmik aalisartuusinnaanngillat aatsitassarsiortuusinnaanatillu, taamaattumik aningaasarsiornikkut sakkussavut soorlu akitsuutit atorlugit pisuussutit kikkunnit tamanit iluaqutigineqarnissaannik Naalakkersuisut qularnaariniarnerat qujarupparput.

Tassungaannarli killeqartariaqanngilaq! Paasinarsippat pisuussutitta tamatta pigisatta iluaqutigineqarnerat inunnut ikittuinnarnut eqiterneqalersimasoq, taava uagut Inatsisartut Naalakkersuisullu inuiaqatigiit pigisaannik pitsaasumik nakkutiginnissalluta pisussaaffiligaasimasugut agguaassinerup naligiinnerusunngortinnissaannik pisussaaffeqarpugut. Pisuussutit, aalisagaappata aatsitassaagalarpataluunniit, naligiinnerusumik iluaqutigineqalernissaannut Inatsisartut Naalakkersuisullu sapiissuseqarnissaannik matumuunna kissaappavut, aammalu inatsisissatut siunnersuutaajunnartut tamatumingga siunertallit tamaasa tapersensorumaaratsigit inuiaqatigiinnut neriorsuutigissavarput.

Atortulersuutit

Takornariartitsineq siunissami inuussutissarsiutissatut pingaaruteqalersussaavoq. Pinngortitamik annerusumik innarlinggikkaluarlugu takornariartitsinikkut annerusumik iluaqutigisinnaavarput. Takornariagassat qanorluunniit alutornartigigaluarunik pisariitsumik tikinneqarsinnaanngikkunik iluaqutigineqarnaviannimmata tamatumunnga sillimmartaarluni mittarfiit Kalaallit Airport A/S aqutigalugu piareersarneqalernerat nuannaarutigaarput, nutaanimmi isertitassaqarumalluni ilaatigut aningaasaleeqqaarnissaq pisariaqartarpoq. Nunalli immikkoortui allat aamma puigoqqunneqaavut taamaamallu mittarfiit minnerusut ukiuni missingersuusiorfiugallartuni sukumiinerusumik aningaasartalerneqarnissaat matumuuna noqqaassutigissavarput.

Kalaallit Airport A/S-imut aningaasalersuinissamik Naalakkersuisut siunnersuuteqarnerat suli mianersortumik, inuiaqatigiinnullu kingunerluutigisinnaasaanik nalilersorluangaasumik ingerlariaqqissasoq Inuit Ataqatigiit isumaqarpugut, ujartoqqillugulu aningaasalersuinissamik pilersaarut tigussaannerusoq.

Apeqqutit suli qulaajarneqanngittut nalilersorluagassallu ilagaat mittarfiit imminnut akilersinnaanngittutut taaneqartartut sullissinikkullu isumaqatigiissuteqarfiusut qanoq ilusilimmik siunissami ingerlanniarneqarnerusut, taakkunanilu najungaqartut akitigut pilliutigineqannginnissaat. Pilersaarutigineqarpa mittarfiit pineqartut pisinnaasaasigut apparsarneqassasut ingerlatsinikkut akilersinnaanerulersinniarlugit? Taamaaliortoqassappat illoqarfinni pineqartuni angallannikkut qanoq sunniuteqassua?

Qaammatini kingullerni RAL-ip nassatanik assartuinermi ajornartorsiuteqarnera Naalakkersuisunit qisuariarfigineqartoq malugaarput, pissusissamisuuinnarporlu RAL-ip assartuinermi ajornartorsiuteqarnerata piarnerpaamik aaqqiivigineqarnissaa. RAL-ip assartuinermi ajornartorsiuteqarnera namminersorlutik ingerlataqartunut sunniuteqarnerloreersoq suli sivisunerusumik aaqqiivigineqanngittuassappat nunatta karsianut sunniuteqarnerlulerataannaamat ernummatingaarput.

Innaallagissamut imermullu akinik annertuumik apparsaanissaq Naalakkersuisut nalunaarutigivaat, soorunami taamak nalunaaruteqartoqarnera Inuit Ataqaatigiinnit ilarisimaarparput, taamaattoq paasissutissanik sukumiinerusunik Inatsisartut saqqummiivigineqaquvugut.

FN, inuttut piginnaatitaaffiit naggueqatigullu

Nunatut qungujulaarutigilaanngittoorneq ajukkatta ilagaat nunat tamalaat akornanni oqaluttarfimmi pingaaruteqaqisumi FN-mi nunarput oqalussinnaanermik angusaqarnikummat, tamassumalu anguneqarsinnaanera ICC-mit ukiorpassuarni ilungersorluni sulisimanermit ilaatigut tunngaveqarpoq, taamaattumik ICC-mut aningaasaliissutit kr. 4 mio.-nik annertussuseqarnissaat suli tamakkiisumik attapparput.

Imigassamik atuineq

Inuit Ataqaatigiit pingaartilluinnarparput nunarsuarmi ilisimasat aallaavigalugit pinaveersaartitsinermit aalajangersaasoqarnissaa. Taamaamat nuannaaritigaarput Naalakkersuisut imigassamut tunngatillugu inatsisinik iluarsaaqqinnikkut Nunarsuarmi Peqqinnissamut Suliniaqatigiiffiup, WHO-p, sulissuteqarfigineqartussatut taallugit kaammattuutigisai arlallit malinniarmatigit, iliuseqartariaqavipugummi.

Inuiaqatigiinni imigassamik atuinerup kingunerinik meeqqanut inuusuttunullu kingunipiluusartut ataatsimoorluta ingalassimatinniartariaqarpagut, inuiaqatitsinnullu paaseqqoqaarput iliuseqanngittoorsinnaannginnatta, meerartagut pillugit.

Imigassamik inatsisiliornerinnakkut iliuseqarniartoqanngilaq, naalakkersuinikkuttaat kommunit isumassuinermi nukittorsarneqarnerat pimoorullugu suliarineqarpoq, imigassamik inatsisissap suliarinera susasaqartunik qanimut suleqateqarluni suli tulluussarneqarnera ingerlasoq kinguarsaaqqinnagu aalajangiiffigineqartariaqarpoq, meerartagut pillugit.

Meeqqanuku toqqaannartumik oqariartuuteqartartut, ukiut kingulliit ingerlanerini piffinni ataasiinnaanngittumi meeqqat namminneerlutik oqariartuuteqartarput inersimasut imigassamik atuinerujussuat unittariaqartoq. Meeqqat oqariartuutaat imigassaannarmut tunnganeq ajorput, aamma ikiaroorntumik atuinerup ajornartorsiutaanera oqariartuutigisarpaat, soorluttaaq nukappiaraq rap-imik saqqummersitsisoq aamma oqariartortoq oqaaseq atorlugu angajoqqaat 'imiaroortut'.

Oqariartuutit taamaattut inatsisiliortutut tusaanngittuusaarsinnaanngilagut - iliuseqartariaqarpugut.

Kulturikkut pikialaartitsineq siuarsarlugu

Kulturi kulturikkullu suliniutit aliikkutassiaannaanngillat! Inuiaat kinaassusiannik ersersitsisuupput, inuiaqatigiinni inunnilu ataasiakkaani nukittoqutaapput, minnerunngitsumillu soorlu takornariartitsineq eqqarsaatigalugu napaniarnitsinnut

ilapittuutaarujussuassapput. Taamaattumik Inuit Ataqtigiinnit isumaqarpugut kultuurilerisortatta annerusumik aningaasaliffigineqarnissaat pinngittoorsinnaanngittoq

Nunatta isiginnaartitsisarfiata annerusumik aningaasalerneratigut nunatta sineriaani inuit isiginnaagassiatigut misigisassiatigullu tikinneqarlutik periarfissinneqartarnissaat anguneqarsinnaanerulissooq. Isiginnaartitsisarfiit aamma allat qinnuteqarfigisinnaasaannik pilersitsinissaq pisariaqartuutipparput.

Nunatsinni illoqarfinni kulturikkut illorsualiornissamik periarfissalinni, imaluunniit eqqumiitsulianik katersugaasivissatut suliniutinut siursaanissamik tunngaveqartumik aningaasanik qinnuteqarfiusinnaasumik kontomik pilersitsisoqartariaqarpoq.

Timersortartut nunarput sinnerlugu nunanut allanut unammisartut atugaat pittanngorsartariaqarput.

Nunatsinni filmiliortartut siursarumallugit nunanut allanut Film Højskolinut allanullu siursaaataasussanut siunertanut, pikkorissariarnissanut il.il. periarfissiissuteqaleqqinnissaq pisariaqarpoq, kiisalu filmiliortartunut filmværkstedeqalernissaa kissaatigaarput.

Minnerunngittumillu nunatta inuisalu atuakkiatigut pilersitsiortornissamik siursaaavigineqarnissaat pisariaqavissoq siursarumallugu aningaasaliivigineqaqqarput.

Aatsitassarsioneq

Aatsitassarsioneq tassaavoq nunatsinni inuussutissarsiornikkut aningaasarsiornikkullu siammasinnerusumik ineriartornissamut toqqammavileeqataasusaaq.

Ukioq manna maluginiarparput aatsitassarsiornikkut nunarput ilorraap tungaanut aallartoq. Taamaattoq nunarsuarmioqatitsinnut aatsitassarsiornermik ingerlataqangaatsiareersimasunut suli unammillersinnaanerput killeqarpoq. Naalakkersuisut Inuit Ataqtigiinnit kaammattorumavagut aatsitassamut inatsisip maanna atuuttup nunarsuarmioqatitsinnut unammillersinnaanerulernissaa anguniarlugu nalilersuissasut.

Aalisarneq

Nunatta karsiata aalisarnermi isertittakkanik annertuumik naatsorsuuteqarnera ukioq manna uppernarseqqipparput. Diskobugt-imi qalerallit akullarnerisa kinguneranik nunatta karsiinnarinngisaa aammali Qaasuitsup Kommuniata aningaasaqarnera eqqorneqarput. Aalisarneq, tamatigut nunaqavissunut annerpaamik pissarsiaqarfiusunngortinniarlugu sulissaagut. Pisuussut qaqinneqarfimmini annerpaamik sulisoqarnikkut akileraartarnikkullu iluaqutigineqassaaq. Ukiuni aggersuni aalisakkap avammut tuniniarnerani nalittorsarneqarnissaa aalisarnermi susasaqartut tunisassiornermillu ingerlatsisut peqatigalugit inerisaavigineqartariaqarpoq, tamanna Naalakkersuisut suliassatut tingoreersimasaat apeqqutigerusunnarpoq sumut killissimanersoq.

Imartatsinni aalisagaqassutsip misissuiffigineqarnera annertunerusumik ingerlanneqartariaqartoq isumaqarpugut, taamaattumik Pinngortitaleriffik umiarsuarmik misissuummik nutaamik pissarsiniarnissamik misissuilermat qujarupparput, piffissarlu iluatsillugu ujartorlutigit saarullegassutsimut paasissutissat

maannakkornit sukumiinerusut, aammalu saarulliup qaqugukkut tammakaqqittarneranut ilisimasat annertunerusut, qularissanngilarpummi saarulleqassutsimi oqaluttuarisaaneq naapertorlugu saarullik tammakaqqikkumaarmat, taamallu pisoqaqqinnginnarani sapinngisarput tamaat aalisarnikkut nunattalu karsianut iluaqutiginiartariaqarparput.

Aalisarnermut inatsisissap siullermeerneqarnissaa aanaralaannguanngorpoq, sulilu inatsisartunut saqqummiunneqarani. Naalakkersuisut aperisariaqalersoraagut ilumut pivusorsiorsurinerat ukiaq manna ataatsimiinnermi aalisarnermut inatsisissap oqaluuserineqarnissaa ilumut angumerineqarsinnaanersoq.

Inuit Ataqatigiit aalisarnermut inatsisip nutarternerani mianerisassatut tikkuarusutavut uteqqillagut. Siullertut suleriaaseq, politikikkut suliassaq pitsaasumik sularineqarsimassaaq politikerit akornatsinni taamaallaat oqallinnata inuiaqatigiinnili susasaqartut qanimut suleqatigalutigit. Aaqqissuusseqqinnerit taama annertutigisut peqataatsilluarluta suliassaraavut. Inuiaqatigiit nappatigisaannut inuussutissarsiummut tamanna suli annermik pingaaruteqarpoq.

Missingersuutit oqimaaqatigiissut

Aningaasanut inatsisissaq siullermeerneqarnermini kr. 8 mio.-nik sinneqartoorfiusussaangaluaq kr. 8 mio.-nik amingartoorfiusussanngortutut saqqummiunneqarpoq. Inuit Ataqatigiit pingaartipparput pingajussaanneerinninnissaq pitinnagu aalisarnermut inatsisissap tusarniutigineqarnerani nunatta karsianut sunniutigiumaagassat kr. 180 mio.-nik annertussusilerneqarsimasut ersarissumik nalornissutigineqarsinnaajunnaarlugit inatsisartunut nassuiarneqassasut.

Taamatut oqaaseqarluta Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu ataatsimiititaliap inassuteqaatai akueraagut.